

Resebrev Nr 105

10 januari– 8 februari 2018

KOLKATA – SHANTINIKETAN

Tillsammans med min vän Lars Gerdmar, ikonmålare från Lund (som fått disponera vår lägenhet i Kolkata en månad) tillbringade jag först 14 dagar fyllda med upplevelser i min andra hemstad Kolkata liksom i Tagores universitetsstad Shantiniketan. Långa upptäcksfärder i Kolkata, och så ordnade jag seminarier åt Lars på universiteten i båda städerna. Bevistade Dover Lane Music Conference och en litteraturfestival som hölls vid St Pauls Cathedral, i Victoria Memorial och på Indian Museum. Resans höjdpunkt blev när vi plus fyra andra vänner hyrde en flodbåt och färdades runt i Sundarbans nationalpark i två dagar. Sedan Lars rest vidare hade jag ytterligare två veckor kvar i Kolkata, späckade med arangemang och möten med släkt och vänner. Läs mina betraktelser.

cccccc

Första veckan 10-16 januari 2018

DEL 2

cccccccc

Onsdag 10 januari - ankomsten:

Toppen med Air Indias relativt nyttillkomna direktflyg på 7,5 timmar från Köpenhamn till Delhi. Men ack så trist med påföljande sju timmars seg väntan på Delhis flygplats innan anslutningsplan till Kolkata. Gav dock tillfälle börja läsa **Arundhati Roys** nya roman *Den Yttersta Lyckans Ministerium*, som är en bra skildring av dagens Indien.

Nåväl, framme i min andra hemstad, smidig passhantering och likaså prepaid taxiresa hem till Sardar Sankar Road återsåg jag Lundavännen och ikonmålaten **Lars Gerdmar**, som bott i vår lägenhet sedan 15 december (som inledning på en flera månader lång studieresa genom Indien).

Tog en rejäl promenad längs Rashbehari Avenue bort till Hindusthan Park på jakt efter bra matställe och fann en pärla i form av *Padmaparer Rannaghar*, en restaurang med enbart bengalisk mat på menyn, närmare bestämt bangladeshisk sådan och det till ett skamligt lågt pris.

Räkcurry, *Chingri Malaikari*, och till det ett välsmakande tillbehör kallat *Kachu Bhatan*.

Trots att klockan var nästan 22.00 höll mitt lokala "systembolag", en oansenlig spritbutik bak stabila galler på Rashbehari-gatan ännu öppet och vi valde köpa den finaste indiska whiskeyn som fanns i sortimentet, en flaska *Signature* för 1050 rupees. Med hem och där bjöd vi vår kära granne (och tillika min sväger) **Shibashish Nag** (Rana). På plats i indiska hemmet.

Torsdag 11 januari - Jadavpur University, Masala Dosa & The Lakes

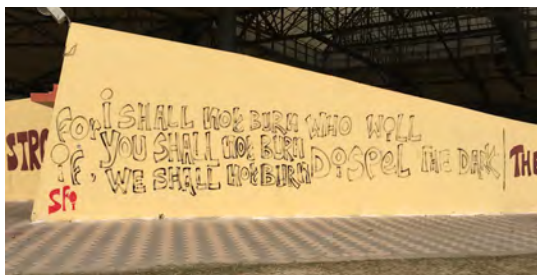
På förmiddagen taxi till Jadavpur University och besök hos bästa vännen **Mridul Bose**, professor i plasmafysik och tidigare koordinator för Erasmus Mundus-samarbetet med Lunds universitet under många år. Framstående inom sitt fält och med tio ambitiösa doktorander och synbart stolt över sitt universitet som är det högst rankade delstatsfinansierade universitetet i Indien med anor från självständighetskampen mot britterna. Plakat och graffitti med vänsterinriktade studentföreningen SFI som avsändare visar tydligt att det här ännu finns radikala strömningar beredda stå emot den kommunalistiska anti-sekulära trend som växt sig stark på många håll i landet under nuvarande regering.

Mridul visade runt på det grönskande campus, mest för min namne Lars; själv har jag ju en lång rad besök på Jadavpur University bakom mig för Sydasiennätverket SASNETs räkning från 2005 och framåt.

På kvällen gick vi på stamhaket Banana Leaf tvärs över gatan från Lake Market för att äta *Masala Dosa*, rispannkakor fyllda med potatis och med tre olika såser till, urtypisk mat för Tamil Nadu/södra Indien. Ljuvligt, och sen naurligvis sydindiskt kaffe som avslutning, rena godiset.

Efter det skönt med en tvåtimmars promenad i kvarteren söder om Lake Market, korsande Southern Avenue och ner till sjöarna (The Lakes), ett välhållt område med mängder av vackra hus från tidigt 1900-tal men också fastigheter där hus rivits av exploatörer för att ge plats åt nya betydligt högre (och oftast fulare) nybyggnader.

Sjöarna, en lunga i stadslandskapet och på morgnarna populär plats för raska promenader, men nu på kvällen framför allt en frizon för förälskade par som kan ses romantiskt sittande på bänkar hållande varandras händer, något som definitivt inte går för sig hemma. Också ofta plats för kvällskonserter, men idag var det dock dessvärre inget på gång.

Fredag 12 januari - tunnelbanefärd på Vivekanandas födelsedag

Besök till den plats i Kolkata som ligger mig varmast om hjärtat: Tala Park Avenue nr 48 vid busslinje 33:s ändhållplats i stadsdelen Paikpara i norra Kolkata. Det var här i konstnären **Annada Munshis** hem jag träffade hans dotter och min blivande hustru **Bubu** första gången den 2 maj 1982, vi hade traditionellt hinduiskt bröllop uppe på taket i dagarna tre i december samma år, och därefter tillbringat månadslånga vistelser genom åren med våra tre barn ända tills vi för några år sedan skaffade egen lägenhet i södra Kolkata.

Från Kalighats tunnelbanestation till Belgachia, nära Tala Park, tar resan max 20 minuter vilket är ofantligt mycket snabbare än det tar att färdas med bil tvärs genom hela stan med dess enorma trafikstockningar (trots alla nya flyovers), så man kan acceptera att det är knökat med folk i tunnelbanevagnarna större delen av dagen.

Denna dags resa började som det brukar, tåget söderifrån var fullpackat när det ankom Kalighat, men vi trängde oss in fast hårt hållande om väskor och plånböcker, men i takt med att vi kom in i centrum lättade trycket och vi fick till och med sittplatser sista biten uppe i norr. Hemresan några timmar senare blev betydligt luftigare, mer om det strax, för först var det släktbesök som gällde och också att visa min vän Lars det underbara huset, liksom beskåda parken och grönskan utanför. Vi bjöds på en underbar lunch med mina favoriträtter *begun bhaja* (aubergine) och *alu dom* (helstekt potatis), serverat med *pulao*-ris och kyckling-curry, allt kärleksfullt tillagat av **Polly Munshi**, änka efter min alldeles för tidigt bortgångne musiker-svåger **Manto**, och deras sonhustru **Ivy**. Vi tillbringade några trevliga timmar med **Banjul** och hans charmtroll till dotter **Irene** (på bilden) samt **Bampas** son **Rij**.

Jo, utan att jag vetat om saken var det helgdag i dag, den hinduiska religionsreformatorn **Vivekanandas** födelsedag. Vivekananda är otroligt populär här i Bengalen, där han kom från. Han deltog i 1893 års världsreligionskongress i Chicago där han under beundran presenterade hinduismen på ett sätt som satte djupa avtryck i den västliga världens syn på religionen. Att hans födelsedag blivit helgdag här i Bengalen är ett uttryck för att man medvetet i denna oas av fritänkande lanserar Vivekanandas tolkning av hinduismen som ett alternativ till den trångsynta och fanatiska hindufundamentalism som nuvarande regering i Delhi understödjer. Nåväl, hemresan blev väldigt angenäm i det att det var nästan folktomt (relativt begrepp) i tunnelbanan, eftersom folk var lediga från jobben och barnen lediga från skolan. Tack Vivekananda! Härmäst väntar ytterligare ett antal helgdagar: Saraswati puja den 22 januari, frihetshjälten **Subhas Chandra Boses** födelsedag den 23:e och så Indiens nationaldag den 26:e.

Lördag 13 januari - Armeniska kyrkan och båttur till Howrah

På tunnelbanan idag, ung trevlig man insisterar och framhärdat att jag absolut bör bege mig till andra ändan av vagnen för där finns reserverade platser för "elderly". Nej fy farao - jag vägrar acceptera att jag skulle ha blivit gammal, det budskapet fick jag artigt framföra till den unge slyngeln.

Metro till Chandni Chowk, utgången närmast *Indian Coffee House* på Chittaranjan Avenue dit Lars och jag naturligtvis smet in för att svepa varsin hot coffee a 20 rps och ett set chicken sandwiches för 45. Alltsammans till en kostnad motsvarande 10,75 svenska pengar. Därefter två timmars intensiv sightseeing-promenad genom Kolkatas centrala delar, förbi nyrestaureerade *Great Eastern Hotel*; det till största delen utrymda *Writer's Building* (till följd av chefsminister **Mamata**

Bannerjees beslut för några år sedan att flytta delstatsadministrationen till nybyggda lokaler i Howrah); det pampiga tempelliknande *General Post Office*; och så småningom de basarliknande kvarteren nära *Burra Bazar* med ett virrvar av varutransporter och grossistfirmor, omringade av breda gator med förfärligt intensiv bil- och busstrafik på väg till eller från Howrahbron. Där mitt inne i myllret fann vi efter visst sökande ingången till den vackra armeniska kyrkans område.

En kyrka mest berömd för en av de hundratals gravstenar som täcker platsen runt kyrkan, en gravsten som är daterad 1630 och som därför förvirrat historikerna eftersom det var 60 år innan britterna genom **Job Charnocks** försorg grundade handelsstationen Calcutta åt Brittiska Ostindiska

Kompaniet. Kan det verkligen ha funnits bosatta armenier här långt dessförinnan. Ja, inte helt omöjligt då armenierna är ett mobilt folk som i långa tider bedrivit handel runtom i Asien.

Kort bit ner till floden, Hooghly som är en av Gangesflodens utlopp i Indiska Oceanen (huvudflödet går genom Bangladesh) och vi mötte saffransklädda pilgrimer på väg till den årliga *Gangasagar mela*-festivalen på Sagar Island som i år hålls 14-15 januari.

Jag hade planerat att vi skulle ta passagerarfärjan från Armenian Ghat till Howrah Station och där byta till färjan upp till Bagh Bazar och visa Lars stadsdelen *Kumartuli* där hantverkarna just nu är i full färd med att tillverka

Saraswati-statyer till kommande gudinnafest i detta gudinnornas förlovade land. Men först visade sig färjestationen (*jetty*) vid Armenian Ghat stängd, så vi fick ta oss lite söderut till Fairlie Place jetty station i stället och därifrån ta färjan över till Howrah Station. Ett mysigt och bekvämt sätt att ta sig över floden istället för att behöva färdas över Howrahbron. Väl över i Howrah visade det sig sedan dock att några båtar till Bagh Bazar inte avgick idag eftersom det var lördag, synd. Vi gick in på järnvägsstationen för att uppleva den sköna känslan av att resa, här i världens mest frekventerade järnvägsstation med över två miljoner resenärer en vanlig vardag; beställde varsin kaffe latte indian style i den nya matavdelningen (*Food Court*) för att därefter ta en taxi hem till Sardar Sankar Rd och några timmars välbehövlig vila inför en middag på restaurang med svägerska **Buku** och hennes man **Mishtu** (Aviji) samt deras dotter **Munjini** (Shivapriya) med maken **Babi** (Amitava) och dotter.

Söndag 14 januari - Apeejay Kolkata Literary Festival 2018

Amazing final session of the five-day Literary Festival tonight at the Indian Museum. Four panelists strongly advocating a return to a secular Indian society and a stop to communal violence and murders. Strong emotional appeal by **Nayantara Sahgal** who as a child was present when **Mahatma Gandhi** was murdered by a fellow hindu in 1948, and now spoke out fearlessly against the ongoing civil war, as she called the terrible things happening. Well-known Political Psychologist **Ashis Nandy** from the Centre for the Study of Developing Societies (CSDS) in Delhi was equally condemning in his analysis, and British-Indian economist

Meghnad Desai was first out immediately turning the subject for the seminar (inaugurated by the West Bengal state Governor), nameley *India towards Peace* to focus on the domestic Indian lack of peace. The fourth participant, **Kishwar Desai**, who is in charge of a new Partition Museum in Amritsar reminded the audience about the horrors of partition, but

Diskussionsdeltagare i avslutande sessionen med titeln *Indian@70 - Towards Peace*. Moderator Sanjeev Chopra t v med Nayanytara Sahgal, Meghnad Desai, Ashis Nandy och Kishwar Desai.

was a bit more positive in her belief that the young generation of today will eventually make things better.

Earlier in the day, Lars and I attended a few of the seminars at the main venue of the Literary Festival, at St Paul's Cathedral Lawns; bought a beautiful book on *Kalighat Paintings* from my friend **Sunandan Roy Chowdhury's** publishing firm Sampark, and listened to a presentation of an interesting new book on Orissa and Mumbai by **Chandras Choudhury**, the book entitled *Clouds* reminiscent of Kalidasa's famous Sanskrit play *Meghaduta* from the 5th century AD. We also listened to a discussion on *Writing India: Tomorrow's Trends* with outspoken young writers **Novoneel Chakraborty, Rashmi Bansal and Karuna Ezara Parekh**.

Ursäkta jag gled utan att tänka på saken över i att skriva på engelska. Är så van vid det i alla sammanhang. Nåväl, tilläggas kan om maten att vi åt en excellent hemmalunch hos min svägerska **Boni** och hennes man Rana, utsökt tillagad *ruhi*-fisk. Och på kvällen fick jag chans att gå på Kwality, min favoritrestaurang sedan 35 år på Park Street (gatan numera omdöpt till Mother Teresa Sarani). En meny bestående av *Cream of Tomato soup*; *Chicken Butter Masala* med *parathas* och så kall *Kingfisher* öl därtill. Vännen Lars sade efteråt att det var den godaste måltid han intagit hittills i Indien.

Måndag 15 januari - journalistseminarium och Tagore-dansdrama

Luften fylld med farliga partiklar, direkt hälsovådliga, enligt dagens Times of India. Skenet bedrar, men som framgår av bilden här från vår takterass framgår tydligt att luften är fylld av smog, man ser inte länge än nån kilometer bort, höghusen vid South City, så framträdande i blickfånget sommardag, syns inte alls.

Dessutom är det kyligt, vi är inne i årets kallaste period med nordliga vindar från Himalaya, en natt sjönk temperaturen till bara 9 plusgrader, och även mitt på dagen kan man behöva ha tröja på sig när temperaturen håller sig under eller knappt över 20 grader. I inlandet blir det ännu kallare vilket lär märkas när vi på torsdag reser till Shantiniketan där Lars G ska hålla ett seminarium om ikonmåleri på *Kala Bhavan* (konstinstitutionen på Vishva Bharati University, det av Rabindranath Tagore 1921 grundade universitetet).

Idag hade vi för övrigt den stora förmånen att få uppleva ett av Tagores många dansdramer/operor, nämligen *Valmiki Pratibha*, som han skrev libretto till och komponerade musik till redan 1881, 20 år gammal; och som framfördes av en ensemble just från Visva Bharati University fast från dess *Sangeet Bhavan* (musikinstitutionen). Gruppen sjöng själva sångerna som ingår, vilket var anmärkningsvärt då man vid framförandet av *Rabindrasangheet* (Tagores 2 400 tonsatta dikter som utgör en egen musikalisk genre) eljest brukar ha separata artister som dansar och sjunger.

Föreställningen avslutade en serie Tagore-dansföreställningar som arrangerats på ICCR Tagore Centre vid Ho Chi Minh-gatan den senaste veckan, med ensembler från Afghanistan, Pakistan, Bangladesh, Sri Lanka och Indien. Verket handlar om en elak rövarhövdning som under påverkan av konstens, musikens och visdomens gudinna Saraswati förvandlas till en god människa och blir den som nedtecknar det kanske mest berömda av alla klassiska indiska litterära verk, *Ramayana*. Till min stora glädje ingick sången *Kali Kali* som vår Tagorekör i Lund framfört under gångna hösten, och efter föreställningens slut sjöng hela ensemblen Shantiniketan-studenternas egen sång *Amader Shantiniketan*, och jag var synnerligen nöjd att kunna sjunga med i denna komposition som naturligtvis också är av Tagore.

Måste infoga en lustig detalj beträffande gatan där Tagore Centre ligger. På samma gata ligger såväl brittiska *High Commission* som det amerikanska generalkonsulatet, med *top security*. På 1970-talet lät myndigheterna här, då starkt kritiska till USA:s krig i Vietnam, som en provokation döpa om gatan som tidigare hetat Harrington Street till Ho Chi Minh Sarani (*sarani* betyder gata), och så heter gatan än idag fastän **Narendra Modis** Indien och **Donald Trumps** USA

numera är hjärtevänner tillsammans med Israel, vars premiärminister **Netanyahu** för övrigt är på officiellt statsbesök i Delhi denna veckan och kan ses ses på tidningsbilder varmt omfamnande vännen Modi.

Tidigare på dagen idag passade jag dessutom på att närvara vid ett synnerligen intressant seminarium med journalisten **Sandeep Chakravarty** (aktuell med boken *Red Sun: Travels in Naxalite Country*) på Great Eastern Hotel i centrala Kolkata. Bild t h.

Ett arrangemang som ingick i Kolkata Literary Festival. Salen var fylld av studenter i journalistik, mediavetenskap och diverse samhällsvetenskapliga ämnen som ställde mängder av intressanta frågor om nyhetsvärdering, falska och vinklade nyheter, och journalistikens och oberoende journalisters villkor i dagens Indien. Sandeep gjorde en lista på vilka dagstidningar han själv anser mest tillförlitliga, och den lyder: 1/The Hindu, 2/Indian Express och 3/The Telegraph. Tycker jag stämmer bra, och sedan vill jag tillägga att tidskrifterna Outlook och Frontline är outhärliga för att förstå vad som händer i detta land.

För övrigt träffade vi idag vännen **Champa Sen Choudhury** över en fika på *Haldi Rams* sötsaks- och snacksrestaurang vid Ballygunge Place. Hon visade sin nya bok om Assams och Meghalayas historia, dessvärre bara på bengali. Och sedan hade vi avtalat träff med **Ritayan Chatterjee** att följa med på *Valmiki Pratibha*. Ritayan som tillbringade ett år som forskare i Lund som Erasmus Mundus-stipendiat och bodde med oss på Råbygatan är sedan dess en kär vän till vår familj.

Tisdag 16 januari - Botaniska trädgården i Shibpur

Precis en vecka sedan jag lämnade vintermörka Lund och intensiva slutarbetet på nya Indienboken som **Staffan Lindberg** och jag sammanställt och redigerat, förhoppningsvis blir release möjlig när jag kommer åter till Sverige efter 8 februari.

25 år sedan jag senast besökte Kolkatas berömda Botaniska trädgård i Shibpur på Howrah-sidan. Idag var det dags igen fast

inte lika charmigt att resa dit som den gången då man kunde fara med båt från centrum och ta sig i land rätt in i parken och återvända på samma vis. Nu for vi med Uber-taxi hemifrån över Chetla och Alipore med tät bilttrafik fastän mitt på dagen, förbi National Library och Calcutta Universitys Alipore campus (som jag besökt många gånger genom åren), och vidare över nya bron, näja invigd 1992, med namnet *Vidyasagar Setu* - uppkallad efter den bengaliske utbildningsreformatorn **Iswar Chandra Vidyasagar** verksam på 1800-talet. Avslutningsvis några kilometers färd på en usel smal väg söderut till en av ingångarna till Botaniska trädgården.

100 rupees inträde per person (13 kronor) + 20 rps extra för kameratillstånd (3 kronor).

En fantastisk miljö, med tropisk grönska, fantastiska palmer och träd av alla slag, och med höjdpunkten nu som då, världens största banyan-träd, eller snarare banyanskog som haft en enda banyanrot som ursprung för 250 år sedan. Den ursprungliga stammen finns inte längre kvar men däremot de tusentals lufrötter som slagit rot och nu formar ett skogsparti - se bilden ovan.

Fantastiskt kunna utbytta Uber, jag tillkallade på nytt transport genom min mobilapp (tack vare att jag lyckats skaffa indiskt simkort till min iphone genom Airtel) och inom tre minuter fanns en taxi på plats i Shibpur som förde oss tillbaka till Kolkata. Nu direkt till Hindusthan Park för vi ville återuppleva den underbara mat som vi åt min första kväll i Kolkata på bangladeshiska krogen *Padmarer Rannaghar*. Och vi blev lika imponerade som förra gången av den fantastiska tillagningen, de rikligt tilltagna portionerna, den underbara smaken och ändå till ett synnerligen juste pris. Andra restauranger kan slänga sig i väggen, eller hur det nu är man brukar uttrycka saken...

cccccc

Andra veckan 17-23 januari 2018

cccccccc

Onsdag 17 januari: Planeringsdag

Har varit en ganska loj dag, inte företagit någon ny expedition utan varit mycket hemma på takterrassen i sköna vintervädret, drygt 20 grader. Kanske läge för en vilodag efter en hektisk första vecka i Kolkata. *Dagens bild på mig i Asansol, Västbengalen juni 1982.*

Dock har jag planerat för nästa veckas båtfärd i tigerreservatet/Gangesdeltat Sundarbans "den vackra skogen"; besökte **Mridul Bose** på Jadavpur University och gav handpenning 10000 rps för hyra av en båt två

dagarna som en av hans kolleger fixat med åt oss. Jag, Mridul och **Lars Gerdmar** + vännen **Johan Westman** i Samtse, Bhutan och bhutanesiska familjen **Passang** som också vill följa med. I morgon far vi med svägerska **Boni** o **Rana** till Shantiniketan, och där är vi bjudna på middag imorgon kväll hos underbara vännen och professorn **Asha Mukherjee**. Ska bli trevligt återse henne efter ett år. Kvällens middag intog Lars och jag på restaurang Oudh 1590, alldeles nära oss, läcker mogulmat med kraftig gravy, plus Butter Nan. Mäktigt men gott. Firni till efterrätt. Nu sängdags, klockan är 22.40.

Torsdag 18 januari: Shantiniketan

För vilken gång i ordningen jag besöker **Rabindranath Tagores** universitet Shantiniketan/Sriniketan i Bolpur, Birbhum District, indiska delstaten Västbengalen, vet jag inte. Första gången var ett romantiskt besök tillsammans med min blivande hustru **Bubu** och hennes vänner **Chhanda** och **Barun** i juni 1982, och intrycken från den gången vann mitt hjärta, med Tagores hem/museum, *ashramet* (se bilden) det vackra universitetsområdet, skoleleverna i sina gula dräkter, de arkitektoniskt sköna santhalbyarna i närheten och framför allt ett behagfullt lugn och stillhet. En välbehövlig kontrast till det ständigt intensivt aktiva Calcutta (som staden hette på den tiden). Oftast har jag rest med tåget, en angenäm resa på mindre än tre timmar, men på senare tid har jag (och familjen) rest också med bil. Komfortabelt och relativt snabbt på den breda landsvägen som utgör dagens variant på den legendariska *Grand Trunk Road* som förbinder Delhi med Kolkata. Den väldiga mängden lastbilar och dessutom bilförare som galet trotsar alla normala trafikregler gör dock bilresande betydligt mindre attraktivt.

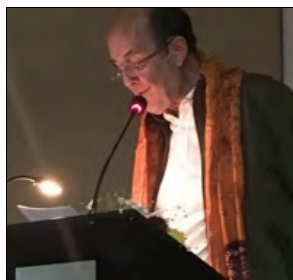
Näväl, med en briljant chaufför vid ratten i form av sväger **Rana** kom vi lyckligt fram till Shantiniketan på eftermiddagen och passade på att äta en traditionell bengalisk lunch på ett hantverkscenter längs vägen, med delikat flodfisk på menyn givetvis i detta fiskätandets förlovade land. På kvällen var vi allesammans (Rana och Boni samt Lars Gerdmar) hembjudna till filosofi- och religionsvetenskapsprofessorn Asha Mukherjee och hennes man i deras underbara hem bortom kanalen, med en trädgård full av träd och växtlighet som förvandlat en blöt ödetomt till ett veritabelt paradys. Asha som har koordinerat Visva Bharatis fleråriga forskningsarbete med Göteborgs universitet (och som inom kort väntar **Åke Sander** på besök) hade på mitt initiativ planerat in en föreläsning av Lars om hans ikonkonst – att arrangeras av konstinstitutionen Kala Bhavan imorgon. Diskussionerna kom därför att till stor del fokusera på konstfrågor, och därtill serverades en välsmakande middag helt gjord på husets egna grönsaker.

Fredag 19 januari: Lars Germars föreläsning

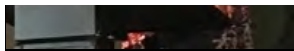
Vi bor i Bonis och Ranas feriehäus i bydelen Majipara, ett område som får fler fina arkitekturtridade hus för varje år där kulturellt intresserade medelklass- och överklassfamiljer från Kolkata tillbringa sina semestrar och långhelger. Tjugo minuter att gå till Shantiniketans kärnområde, genom en by befolkad av traktens ursprungsbefolkning – *santhaler* – som Tagore ömmade starkt för, och vägen förbi världsberömda Nobelprisbelönade utvecklingsekonomen **Amartya Sen** (som mestadels bor i Oxford och bara då och då finns på plats i Shantiniketan).

Skönt att bara koppla av, läsa vidare i **Arundhati Roys** lysande roman *Den yttersta lyckans ministerium*.

Lars och jag promenerade i skönt svenskt sommarväder till universitetsområdet, till *Kala Bhavan*, i god tid innan föreläsningen klockan 11, men väl där fann vi att Lars seminarium skulle hållas inte där utan i närlägnade auditoriebyggnaden *Nandan*. Möttes av folk från konstinstitutionen samt Asha och när föreläsningen drog i gång var salen fylld av konststudenter (bilden ovan), som lyssnade engagerat när Lars presenterade sitt ikonmåleri och kristen ikonkonst över huvud taget. Efter seminariet for vi hem till Majipara med bil och åt lunch, men därefter promenerade Lars och jag åter till universitetet och jag visade runt hela campus med dess många vackra institutionsbyggnader, professorernas bungalows, studenternas härbärgen och idrottsplatser.

Lördag 20 januari: Chockerande film

Dagens höjdpunkt, en filmvisning i universitetets Indra Gandhi Centre på eftermiddagen, med de bengalisk-franska regissörerna närvarande. En stark film, *Bengal Shadows*, om en för många okänd historia.

En film också om **Winston Churchill** – denna i västvärlden så älskade symbolperson för frihet och kamp mot diktatur i Europa. I själva verket var han rasist in i själen och en krigsförbrytare av rang skyldig till att ha medvetet skapat en hungersnödskatastrof i nuvarande Indien och Bangladesh som kostade mellan tre och fem miljoner människor livet 1943 mitt under Andra Världskriget. Denna katastrof som på engelska kallas *The 1943 Famine* har varit känd i decennier men få utanför Sydasiens har brytt sig. *Bengal Shadows* – denna alldeles nya dokumentärfilm premiärvisad på SOAS i London i november 2017 - upplevs därför som en chockartad upplevelse av de många som säger sig inte ha känt till denna katastrof och den centrala roll som Winston Churchill spelade.

Filmen, gjord av **Joy Bannerjee** och **Partho Bhattacharya**, handlar om hur den brittiska kolonialregimen agerade i ett kritiskt militärt läge 1943. Japanska trupper tillsammans med den 40 000 man starka och av frihetshjälten **Subhas Chandra Bose** ledda Indiska Nationella Armen (INA) hade erövrat Burma och var på väg att lägga under sig/befria (vilket perspektiv man nu har) också Indien. Inför det hotet lät britterna tillämpa den brända jordens taktik i Bengalen. Infrastrukturen ödelades systematiskt, broar förstördes, spannmålslager brändes, och samtidigt

Teckning av bangladeshiske konstnären Zainul Abedin som skildrar katastrofen.

tvångsrekvirerade armén allt som i övrigt fanns att tillgå utan att för ett ögonblick tänka på konsekvenserna för civilbefolkningen. Som blev katastrofala, inte minst eftersom skörden året dessförinnan ödelades av en cyklon så reserver saknades. Och när katastrofen väl var ett faktum lät britterna/Churchill medvetet låta bli att ge nödhjälp. Området förklarades inte som svältzon. Churchill motiverade detta med något i stil med att ”indierna förökar sig som kaniner, låt dem klara sig själva”. Fartyg med spannmål från Australien som kunde ha levererats till Bengalen beordrades istället att gå till Europa.

Satyajit Ray har mästertligt skildrat katastrofen i sin film *Åska över slätterna* (Ashani Sanket) 1973 och utdrag ur den finns med i *Bengal Shadows*, som för övrigt mycket bygger på historikern **Madhusree Mukherjees** bok *Churchill, the Secret War*. [Läs mer om filmen i en artikel i The Wire](#).

Tidigare på dagen besökte vi båda Larsar Tagore-museet i hans hem där han bodde nästan ända fram till sin död 1941. En fantastisk fint utformad utställning med massor av intressanta fotografier och värdefull information om Nobelpristagaren. Roligt läsa tidningsklipp från 1914 då han just tilldelats priset för sin diktsamling *Gitanjali*.

Söndag 21 januari: Huset fullt av besökare

Bilfärd tillbaka till Kolkata med start kl 12, framme vid 15.30 efter en smidig färd, inte så mycket trafik som i torsdags.

Intensiv fortsatt söndagseftermiddag, då min Bhutanvän **Johan Westman** anlände Kolkata tillsammans med jättetrevliga familjen **Passang** från Thimphu för att fara med på Sundarbans-äventyr måndag-tisdag, efter en jobbig nattbussfärd från Siliguri dessutom sex timmar försenad ankomst till Kolkata. Samtidigt hörde min gamla vän från Varanasi, professor **Dipak Malik**, av sig. Han och hustrun **Miriya** skulle flyga till Bangladesh på natten, men Dipak ville gärna träffa mig för att diskutera mitt fortsatta jobb för språkinstitutet INLANSO, så han kom och stannade nån timme och hann bli god vän med övriga vännerna Lars, Johan och Passang.

Den senare hade med hustru och tvåårig charmtroll till son fått rum i ett hotell på Rashbehari alldeles mittemot Lake Market, medan Johan fick inkvartera sig i mitt rum på Sardar Sankar Rd (jag flyttade ner till svägerska Bonis lägenhet tillfälligt).

Middag på restaurang Coastal Macha på Southern Avenue, en ny erfarenhet, spännande mat från hela Indien. Johan åt en speciellt god rätt från Andhra Pradesh. Sedan hem och till tidigt sänggående för att vakna tidigt måndag morgon.

Måndag 22 januari: Till Sundarbans

Saraswati Puja, helgdag, men för oss dagen för att besöka Sundarbans nationalpark. Den är fantastisk, en upplevelse av hög klass. En del av ett väldigt mangroveträskland på ler-öar i Gangesdeltat - en tredjedel i indiska delstaten Västbengalen och resten i Bangladesh. Ett Unescos världsarv sedan 1987. Bengaliska tigrar är huvudattraktionen som dock få turister har sett, även om det finns 85-87 stycken i den indiska nationalparken. Men därutöver finns det krokodiler, vildsvin, ödlor, ormar och ett fågelliv utan like, med flera varianter av kungsfiskare, liksom hägrar och mycket annat. För tredje gången för jag nu runt i Sundarbans, varje gång har varit annorlunda. Första besöket 1986 tillsammans med min älskade konstnärsvåger

Kumkum samt vännerna Jonny och Eva från Östergötland, då för vi med lokala småbåtar från fastlandet via Basantiön och Gosabaön till den enkla turiststationen Sajnakhali varifrån vi hyrde en country boat för att fara runt i deltalandet och på hemvägen övernattade vi i Hamilton Lodge i Gosaba.

Andra gången för jag med hela familjen med en båt organiserad av turistbyrån i Kolkata, och så nu 2018 för jag med några vänner i en båt hyrd privat för bara sex personer, plus fem mans besättning. Vi var väldigt diversifierade, en professor i plasmafysik (Mridul), en svensk musikantropolog aktiv i Bhutan (Johan), en svensk ikonmålare (Lars), den charmerande familjen Passang från Bhutan med en mycket söt tvåårig son, och så jag, Sydasiensfreaken med SASNET-bakgrund. Vi startade med att ta en taxi kvart i sju på morgonen från Lake Market till Jadavpur Station och sedan en timmes lokaltåg till staden Canning med avfärd 7.58. I Canning väntade representanter för resebolaget som fixat vår resa, och vi packades in i en auto-riksha och för drygt en halvtimme till utgångspunkten för resan, vid en hamn vid Basantifloden. På vägen stannade vi till vid en skola och besökte dess Saraswatipujafirande med skolbarnen vackert upplädda (flickorna i sari). Nu lånar jag lite beskrivning av fortsatta färderna från Lars G:s blogg.

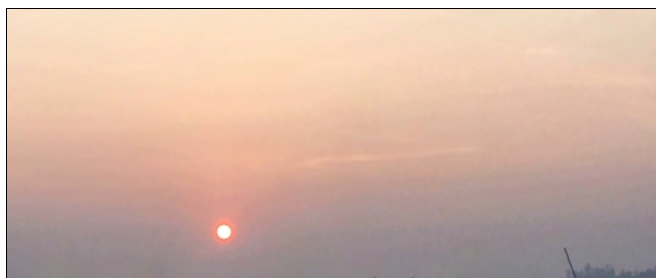
”Seglatsen började med en ceremoni då platsen längst fram i fören, där ordet *Aum* - det heliga tecknet inom hinduismen - målat i rött, smyckades med blommor och en stor kokosnöt och rökelse tändes i närvaro av vår kapten, som välsignelse över vår resa. Floden Katla öppnade sig först som ett innanhav för att senare under färderna smalna av och stränderna kantades av små fiskebyar. Vid en sådan, Gosaba, lade vi till under någon timme och då denna dag var en av de stora helgdagarna i Bengalen, tillägnad gudinnan Saraswati, möttes vi här av kvinnor och barn iklädda de mest utsökt, färggranna saris. Den västbengaliska maten på båten var ljuvlig med ris och dal, grönsaker, fisk, räkor och chutney och serverades tre gånger om dagen, lunchen bestod av sju rätter (!) och naturen var hänförande.

Väl framme vid platsen där regnskogen började, turiststationen Sajnakhali, och efter en liten tur längs öarna intill lade vi ankar för natten. Därefter följde en oförglömlig solnedgång och ett långt, spännande samtal vidtog om vetenskap och religion - här representerad av hinduism, buddism och kristendom - upplivad av en liten mängd god whisky och en något större av en sämre sorts rom. Efter detta sov vi gott i kabyssen.”

Tisdag 23 januari: Skön heldag till sjöss

Sundarbans andra dagen, hem till Kolkata kl 21. Trots snarkande reskamrater sov jag en del och vaknade vid halv sju och fick uppleva den vackra soluppgången. Kom iväg vid 8 och hela dagen färdades vi på smala ringlande vattenvägar i slow motion genom mangroveträskdeltat och dess spektakulära vegetation - en biotop full av märkliga, exotiska träd och buskar och en lång rad djur, av vilka den stora, bengaliska tigern är det mest berömda. Denna tiger - som det finns över åttio

av här och gjort att Sunderban finns med på världsarvslistan - såg vi nu bara fårska spår av. Men i slutet av resan fick vi se den på nära håll i det reservat där man tar hand om skadade tigrar. På mindre än en timme såg vi dock under färden fyra olika sorters kungsfiskare, en ovanlig örn och några fåglar till. Vi hann också se uttrar, en varan och en stor krokodil. Men det var framför allt stillheten under dessa långa, vältempererade dagar och landskapet kring floderna, det magiska morgon- och kvällsljuset och solnedgångarna som gjorde intryck.

En väldigt intressant företeelse är de små tempel som finns på sina ställen i tigerreservatet, tillägnade gudinnan *Ma Bonbibi* som sägs ge skydd åt honungssamlare och fiskare mot tigerangrepp (cirka 15 personer mister livet årligen). Bonbini framställs tillsammans med sin tvillingbror Shah Jangali, och tillbeds av såväl hinduer som muslimer (se bild ovan).

Kom tillbaka till civilisationen vid halv sex, så autoriksha till Canning och lokaltåg till New Garia, metrons ändhållplats i söder varifrån vi hoppades komma smidigt tillbaka hem till Kalighat/Lake Market. Men när jag skulle köpa biljett sade man i biljettluckan att det inte gick att åka till Kalighat, utan motivering. Men det visade sig vara tekniska problem och vi kunde bara åka till två stationer söder om Tollygunge. Där taxi hem och sedan återstod att hitta ett nytt hotell eller guest house åt familjen Passang. Lyckades efter visst letande. Skönt sedan att sova, nöjda över en fantastisk resa i gott sällskap. Priset 25 000 rupees för båten inklusive all mat, som hittat...

Tredje veckan 24-30 januari 2018

ccccccc

Onsdag 24 januari: Dover Lane Music Conference

I 66 år har Dover Lane Music Conference ägt rum, och jag har minsann aldrig varit där! Skam, för detta är något helt makalöst, i fyra dagar i januari varje år pågår denna enastående festival med de absolut bästa klassiska artisterna på plats som uppträder i konserter som varar från cirka 9 på kvällen till 5 på morgonen. Det är i regel artister som för övrigt turnerar land och rike runt i Indien liksom i Europa och Amerika. Nu var det äntligen dags att gottgöra min bristande närvaro. Med fribiljetter som angav oss såsom varande "gäster till artisterna" trodde **Lars G** och jag

att vi därmed skulle belönas med bästa placering i den väldiga konsertlokalen som var *Nazrul Mancha* invid Sjöarna i södra Kolkata. Döm om vår förvåning när vi i stället hänviades till enkla plaststolar längst bak i salongen. Vilket dock inte påverkade vår uppskattning av musiken som serverades denna natt - fullständigt lysande. Konserten inleddes med en två timmar lång sarod-konsert med i musikerkretsar välbekante **Portho Sarath**, och därefter intogs scenen av en ny ensemble för att ackompanjera likaledes berömda sångarvirtuosen **Rashid Khan** som sjunger *khyal*-sång enligt Rampur gharana-traditionen. En sångstil som kan vara svår att ta till sig initialt för ett västerländskt musiköra, men som man lär sig uppskatta för dess enorma kraft i uttrycket, dess tekniska precision och känslan i sången. Mäktigt sannerligen. Utanför konserthallen råder dessutom en skön marknadsstämning med stånd som sålde läckra kycklingrätter, *firni*, gott te och mycket annat. Vilken natt! säger jag bara, även om vi inte orkade hålla ut tills mer än halva natten innan vi promenerade den korta vägen hem via ödsliga gator, Southern Avenue och Lake Road.

Tidigare på dagen träffade vi våra Bhutan-vänner **Johan Westman** och familjen **Passang**, men vi hann inte göra någon aktivitet i Kolkata med dem ity de var tvungna att skynda tillbaka till Samtse respektive Thimphu, och de lyckats få biljetter till Siliguritåget med avfärd från Sealdah Station redan 13.40 idag. Johan flyger nämligen tillsammans med professor **Purna Subba** till Sverige om några få dagar för att träffa Samtse College of Education's Linnaeus Palme- och Erasmus-projektpartners **Lena Andersson** och **Annika Andersson** vid matematikinstitutionen på lärarhögskolan, Malmö universitet (ett samarbetsprojekt som jag förmedlade kontakterna till vid mitt Bhutanbesök i maj 2017).

Bloggens del 1: 10-16 januari 2018

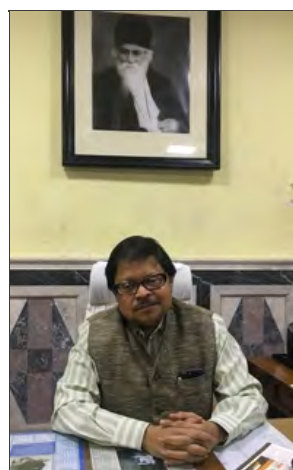
Läs Bloggens del 2: 17-23 januari 2018

Torsdag 25 januari: Rabindra Bharati University

Idag var det åter dags för Lars G att föreläsa om ikonkonsten, och det på det andra stora universitetet med direkt anknytning till **Rabindranath Tagore**, nämligen Rabindra Bharati University i Kolkata, ett universitet vars ursprungliga campus utgörs av Tagorefamiljens gamla palats i Jorasanko mitt inne i centrum. Det var där Bubu studerade för länge sedan, men det var inte platsen för dagens seminarium utan det ägde rum i det nya betydligt större campusområdet i Agarpara invid Barrackpore Trunk Road (BT Road) längst uppe i norra Kolkata. Jag besökte universitetet för tre år sedan för Sydasiennätverket SASNETs räkning och blev då god vän med universitetets ytterst dynamiske och sällsynt trevliga Vice Chancellor **Sabyasachi Basu Ray Chaudhury**, och han tänkte direkt på idén när jag för ett par månader sedan föreslog att Lars G skulle hålla ett seminarium på hans universitet.

Lång väg att fara från Lake Market, men genom att ta metron från Kalighat upp till Shyambazar kom vi snabbt genom hela stan och behövde sedan bara ta en taxi sista biten över Tala Bridge och någon kilometer på den sanslöst hårt trafikerade BT Road. Vi blev varmt mottagna av rektor på hans expedition och dit kom även dekanen för konstnärliga fakulteten, registratören för universitetet och flera av professorerna inom ämnena konsthistoria, skulptur och *visual arts*. Vi bjöds på en rundtur i konstinstitutionernas byggnad och sedan var det dags för seminarium. Som blev en oerhört lyckad tillställning, med Lars i högform och med massor av intresserade studenter som efteråt ställde intelligenta frågor, och professorer som bjöd på sitt kunnande om indiska motsvarigheter till den kristna ikonkonsten. Slutligen hade vi ett givande samtal med rektor och några medarbetare om dagens Indien återigen på hans tjänsterum.

Ola Taxi åter till Lake Market eftersom vi fått stora blomsteruppsättningar både Lars och jag plus universitetets sedvanliga tekopps-present (som jag nu har två av). En timme och 20 minuter tvärs genom stan längs vad som förr kallades Upper och Lower Circular Rd men nu givetvis har indiskt namn, Acharya Prafulla Chandra (APC) Road.

Kvällens middag intog vi på ett nytt fynd, en Tandoor-restaurang runt hörnet från vårt hus, på andra våningen. Ny sedan sex månader säger Rana. God mat, mycket unga gäster och priset i särklass, hälften mot Park Street-restaurangernas. Bara öl som fattas!

Fredag 26 januari: Nationaldagen

Indien vill så gärna framstå som en supermakt, det framstår tydligt efter att ha ägnat hela förmiddagen åt att titta på indisk tv:s direktsändning från den stora Republic Day-paraden i New Delhi. Liksom forna tiders sovjetiska parader på Röda torget i Moskva är det i stor utsträckning en militärparad där man visar upp landets militära förmåga i form av stridsvagnar, flygplan, luftvärnsradar och kryssningsmissiler för både kortdistans och långdistans, gissa vilka fiendnationer man tänker på... .

Det ena regementet efter det andra paraderade förbi hedertribunen där för dagen premiärminister **Narendra Modi** (*flitigt visad i bild*) satt omgiven av gästande statschefer från 9 av de 10 Asean-länderna - presidenter, premiärministrar och sultanen av Brunei - samt parlamentsledamoten **Aung San Suu Kyi** representerande det tionde Aseanlandet Burma/Myanmar.

Hela dagens aktivitet inleddes med att högtidlighålla minnet av de soldater som omkommit i strid under året i sitt "försvar av fosterlandet", en verksamhet som lustigt nog (om man nu kan kalla mänskliga tragedier för lustiga) till stor del bedrivs inom landet i Kashmir, Chhatisgarh och i de nordöstra delstaterna.

Efter militärparaden kom så delstaternas väldiga tablåvagnar påminnande om Lundakarneval, många smakfullt dekorerade med typiska miljöer från respektive delstat och med vackert utstyrda dansare, i år desutom ett fokus på *adivasis*, stamfolkskultur, och Maharashtra-vagnen en formidabel hyllning till marathafolkets 1800-talsledare **Shivaji**.

Vill man kan man dock tolka urvalet av vagnar politiskt, det är förmodligen ingen slump att de delstater som inom kort går till delstatsval, bland andra Karnataka och Tripura, var väl representerade medan andra stater som Västbengalen i år enligt uppgift inte fick vara med. Se bild på Tripuras vagn. Koppla därtill att tv-kamerorna ideligen fogade in bilder på en leende och charmerande premiärminister men också på det styrande BJP-partiets andreman **Amit Shah**. Oppositionspartiernas företrädare, däribland kongresspartiets ledare **Rahul Gandhi** (son till **Rajiv** och **Sonia Gandhi**), hade däremot placerats på fjärde läktarraden och nonchalerades helt.

På kvällen var vi bjudna hem till svägerska **Buku** och hennes man **Mishtu (Avijit Bagchi)** i deras enkla men charmiga lägenhet på Bidhan Sarani nummer 109, i ett 160 år gammalt hus längst uppe i norra Kolkata ett stenkast från femvägskorsningen i Shyambazar med dess förgyllda ryttarstaty av **Subhas Chandra Bose** (den enda historiska person som konkurrerar med Tagore i antalet statyer här i Bengalen - fast om man räknar med all slags affischering etc. vinner solklart nuvarande chefsministern **Mamata Bannerjee** som leende syns överallt och som sedan hennes parti Trinamool Congress tog över styret 2011 lyckats totalt marginalisera vänsterfronten och dess ledande parti CPI(M) som dessförinnan hade makten i delstaten i 35 år).

När jag kom till Kolkata eller Calcutta som det hette då första gången den 1 maj 1982 (vilket var 10 år efter första Indienresan) var det just hit jag sökte mig då jag av min gode vän **Jamil Mustafa** i Göteborg fått denna adress för att träffa familjen **Munshi**, som han var bekant med sedan många år. Blev hjärtligt mottagen av det ytterst sympatiska konstnärsparet **Buku** och **Mishtu** och på kvällen den 2 maj följde jag och min fotograf-freskamrat **Helge Rubin** med dem till Tala Park Avenue för att träffa det som kom att bli min svärfar, **Annada Munshi**, och hela den fantastiska familjen bestående i huvudsak av musiker och konstnärer. Just när jag och Helge skulle fara tillbaka till det sunkiga hotellet på Sudder Street kom så **Bubu** hem från övning med sin musik- och dansensemble *Santiniketan Ashramik Sangha*, och mina känslor visste ingen gräns, insåg direkt att detta var en underbar människa.

Nästa dag hade jag redan bestämt med **Buku** och hennes man att jag skulle följa med dem på bio för att se **Aparna Sens** lysande film *33 Chowringhee Lane*, och väl ankommen till bion fann jag till min stora glädje att också **Bubu** var där. Resten är historia, vi gifte oss sju månader senare och **Bubu** kom till Sverige i januari 1983.

Nåväl, nu denna dag for vi med **Rana** och **Boni** i deras bil från **Sardar Sankar Rd** till några kvarter innan **Shyambazar**, lyckades parkera på en av de smala gränder som präglar området - som faktiskt är relativt oförändrat sedan 1800-talet. Inne i gytret av gränder finns för övrigt en minnesplakett över fotbollslaget **Mohun Bagan** som bildades här, ett lag som konkurrerat genom decennierna med **East Bengal** om att vara **Kolkatas** ledande fotbollslag. **Munjini (Shivapriya Bagchi)**, **Bukus** dotter som undervisar i dans på **Loreto Convent School** i **Kolkata**, och hennes banktjänstemannamake **Amitava Ghosh** och dotter **Anandini** (men kallad **Junia**) var också här. **Munjini** hade laget maten som var en blandning av indiskt (ris och *alu dom*) och europeisk kycklingfärsgröta. I väntan på maten tog jag en promenad genom basar-butikerna som ligger tätt kring **Shyambazar**, fullt folkliv fastän klockan var åtta på kvällen och det var allmän helgdag. En återseendets glädje att åter röra sig i det mycket genuinare norra **Kolkata** jämfört med ”finare” södra delen av staden.

Buku visade upp prov på sin konst under kvällen (se foto) och fick många uppskattande kommentarer av **Lars Gerdmar**.

Lördag 27 januari: Dakshinapan, Sjöarna och möte med Christabel

Har gått ner drygt två kilo sedan jag kom till **Kolkata**, tack vare kilometerlånga promenader med **Lars G**. Idag, sista dagen tillsammans - han flyger till **Delhi** tidigt söndag morgon. Vad gör vi då, jo naturligtvis promenerar en sträcka jag normalt sett brukar färdas med bil, till det trevliga shoppingcentret **Dakshinapan** vid **Dhakuria Bridge**, ett center fullt med butiker som säljer kläder, möbler och hantverk från en lång rad delstater i **Indien**.

Det blev en skön vandring ner till **Sjöarna** och längs dess stränder och slutligen förbi det buddhistiska templet och över järnvägen för att nå **Dakshinapan**. Som fick goda kunder i oss. **Lars G** fastnade i **Punjabs** butik och köpte en marmortavla, en utsökt bröllopsari i rött och en intrikat mönstrad schal. Självt inhandlade jag två flätade bambupallar från **Tripura** i den delstatens butik för **Kolkata-lägenheten**. Efter en kaffe och ett kort besök i **Kashmir-butiken** där **Lars G** var intresserad av att studera de utsökta sidenmattorna tog vi taxi hem till **Lake Market**.

Har gått ner drygt två kilo sedan jag kom till Kolkata, tack vare kilometerlånga promenader med Lars G. Idag, sista dagen tillsammans - han flyger till Delhi tidigt söndag morgon. Vad gör vi då, jo naturligtvis promenerar en sträcka jag normalt sett brukar färdas med bil, till det trevliga shoppingcentret *Dakshinapan* vid Dhakuria Bridge, ett center fullt med butiker som säljer kläder, möbler och hantverk från en lång rad delstater i Indien.

Det blev en skön vandring ner till Sjöarna och längs dess stränder och slutligen förbi det buddhistiska templet och över järnvägen för att nå *Dakshinapan*. Som fick goda kunder i oss. Lars G fastnade i Punjabs butik och köpte en marmortavla, en utsökt bröllopsari i rött och en intrikat mönstrad schal. Själv inhandlade jag två flätade bambupallar från Tripura i den delstatens butik för Kolkata-lägenheten. Efter en kaffe och ett kort besök i Kashmir-butiken där Lars G var intresserad av att studera de utsökta sidenmattorna tog vi taxi hem till Lake Market.

På kvällen hade vi avtalat träff med **Christabel Royan**, som arbetar för Nordic Centre in India (NCI) och har flyttat från Hyderabad till Kolkata för ett halvår sedan. Hon hjälper Lars med hans resa runt Indien. Vi bjöd henne nu på middag på Kwaliti-restaurangen på Park Street, och för mig var det ett viktigt möte eftersom jag tidigare inte träffat Christabel. Diskuterade olika frågor rörande NCI som just bytt nordisk hemvist från Umeå universitet till Aarhus i Danmark, och min vän **Uwe Skoda** på universitetet där blivit utsedd till ny ordförande för NCI-konsortiet.

Vi talade också om SASNET och den förändring som det nätverket genomgått sedan jag pensionerade mig för ett år sedan. Christabel saknar det omfattande historiska arkiv om nordisk Sydasiensforskning som utgjordes av den webbsajt jag byggde upp från 2001 men som skrotades 2016, och hon efterlyste likaså de initierade nyhetsbrev jag ansvarade för (och som jag nu kör i egen regi så länge jag orkar helt med egna medel).

Söndag 28 januari: Avsked från Lars G & besöka svåger i Salt Lake

Väckt av Lars kvart i fem imorse, då han färdigpackad gav sig av mot Delhi. Jag följde honom till Rashbehari Avenue och där var inga problem att hitta en taxi att köra honom till flygplatsen för 500 rupees. Lars såg starkt fram emot att i Delhi träffa vännen och tillika nyutnämnde svenske kardinalen **Anders Arborelius** som just nu befinner sig i staden en route to Myanmar. Nedteknat klockan kvart i 12 när jag suttit och skrivit några timmar, och ätit frukost på terrassen liksom jag gjort alla dagar med Lars G.

På kvällen var jag och Boni o Rana inbjudna till min svåger Tutu (**Pabitrajit Munshi**) och hustru **Tuki** ute i Bidhan Nagar (Salt Lake), vi for dit vid 17-tiden. Trevlig kväll, vi tittade på gamla bilder, pratade om döttrarnas frmgångsrika yrkesliv i Mumbai respektive Delhi (Indian Express) och träffade några ytterligare släkt/vänner som kom på besök. Som vanligt när man är inbjuden till någon här så umgås man i flera timmar innan man äter middag, och sedan åker man hem direkt efter det. Annorlunda rutiner mot hemma i Sverige.

Måndag 29 januari:

Ägnade dagen åt att korrläsa och redigera in några delvis omändrade kapitel i **Staffan Lindbergs** och min kommande Indienbok som snart är publiceringsklar på Palmkrons förlag i Lund. Detta i mitt mysiga arbetsrum högst upp i lägenheten.

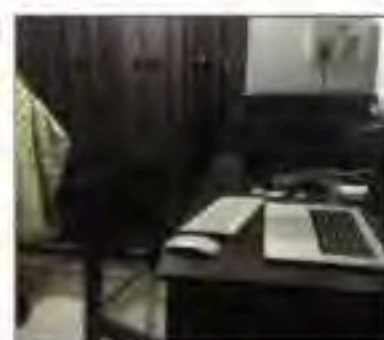
Enda avbrottet var att jag tog mina trasiga lågprisskor nyligen köpta i Sverige ner till skomakaren som varje dag sitter på hörnet ett kvarter bort, och för en kostnad av 150 rupees (20 kronor) sydde han om skorna så att de nu håller för all framtid samt putsade upp dem. En timmes jobb.

Tisdag 30 januari:

Ännu en strålande solig morgon, och än råder behagfull svensk sommarvärme. kikat min frukost bestående av kaffe, rostat bröd, smör, ost, jordnötssmör, *dahi* (yoghurt) och druvjuice ute på takterrassen klockan 7.00 (02.30 svensk tid), läst dagens Sydsvenskan på nätet och indiska toppnyheterna på The Hindus sajt, och gjort mina drag i Wordfeud.

Funderar på vad jag ska företa mig idag, kanske upptäcka någon del av staden som jag inte besökt tidigare... Middag blir det i alla fall här hemma, men en trappa ner hos Boni och Rana.

Det blev en halvmils vandring, jag tog en Ubertaxi till Princep Ghat invid Ganges i skuggan av Vidyasagar-bron. Beskådade monumnet över Sir James Princep, varfret jag promenerade längs flodstranden en vacker promenadväg till Babu Ghat. Tittade på Floatel, det flytande hotellet och sen genom stans centrum, BBD Bag, Lal Bazar, små gränder i muslimska områden så småningom till College Street, där jag intog en Chilli Chicken på Indian Coffee House. Tunnelbana hem från Central. Rejält slitna fotsulor.

FOTOPRESENTATION

Bortsett från fötterna var det en ljuvlig upplevelse att för första gången vandra från det nyrestaureerade monumentet rest 1841 över orientalisterna James Prinsep den fina leden längs flodstranden upp till Babughat.

För första gången på många år vandra genom entrum och fotografera, och efter några timmar nå fram till Indian Coffee House där jag beställde chili chicken för 100 rupees och kaffe för 20.

Efter tunnelbanefärden hemåt gick jag inte direkt hem utan först besökte jag Ind House, guest house på min gata med bar och restaurang en trappa upp. Det var Passang från Bhutan som upptäckte att det faktiskt finns ett ställe bara fem minuter hemifrån oss där man kan dricka öl, och det är ju toppen att veta. 260 rupees för en 65 centiliter flaska Kingfisher Strong.

cccccc

Fjärde veckan 31 januari-8 februari 2018

ccccccc

Onsdag 31 januari: Lake Club

Vintern är definitivt slut, det är fortfarande behagligt men temperaturen har stigit till 27-28 på dagen och man behöver bara ett tunt lakan över sig på natten. Tog dagen easy, vilade mycket och läste i mina böcker. Irriterande dock att min dagsranson av Internet genom Airtel på 1 GB tog slut redan tidigt på morgonen – obegripligt, men fick låna kraft av Rana att lägga upp bilder från min stadsvandring på Facebook men hade sedan ingen tillgång till mail och Internet på hela dagen.

Inte förrän på kvällen när jag följde med **Rana** och **Boni** på Lake Club vd Rabindra Sarovar (Sjöarna)

och kunde utnyttja deras wifi. Rana är medlem i denna klubb och kan därmed njuta av att behagfullt sitta på gräsmattan ett stenkast från vattnet vackra kvällar som i dag, dricka whiskey och kaka snacks innan man går in i klubbhuset och i luftkonditionerade lokaler inta en utsökt middag. Kolkata vimlar av klubbar för alla samhällsklasser, de rikaste och mäktigaste är medlemmar i de exklusiva Bengal Club eller Calcutta Club – med anor från kolonialtiden, sedan finns det mittemellanklubbar typ Lake Club, Tollygunge Club och Calcutta Rowing Club för the upcoming professionals, och slutligen finns det en uppsjö av företagsanknutna klubbar typ Cossipore club i Dum Dum, grannskapsklubbar och sportklubbar även för de mindre väl bemedlade.

En annan sak jag faktiskt gjorde i dag var att lämna in en tavla av svärfar Annada Munshi för ny inramning. Jag fann den nämligen undanstoppad i arbetsrummet liggande med trasig ram. 300 rupees kostar det för nytt glas och metallram. Klart imorgon kl 18. Ska jag sätta upp på väggen här i lägenheten. Passade också på att köpa nya strumpor i Big Bazar (varuhuset i Lake Mall) och borste och badrumsskrapa i en liten butik om hörnet. Har gjort det riktigt

fint i lägenheten.

Torsdag 1 februari – Calcutta Book Fair

Ännu en dag då min Internetkvot på 1 GB tycks försvunnen på nolltid. Hann ladda ner min tidning och skicka ett par viktiga mail men sen var det slut. Dock kunde jag under dagen använda mig av andras Internet och av wifi ett par gånger.

Idag besökte jag Calcutta Book Fair, världens största bokmessa i antalet besökare räknat, i år med ny placering nära stadion i Salt Lake, en rejäl bit hemifrån så jag fick punga ut med 250 rupees (35 kronor) för taxifärden. Egentligen skulle jag haft sällskap av **Mishtu** och hade tänkt hämta honom vid Shyambazar, men han hade ringt på morgonen och sagt att han inte klarade att gå på bokmessa med dåligt ben.

Så jag gjorde mässan på egen hand och var där ganska snart efter man öppnade portarna vid 12, så jag kunde strosa runt i bokhandlarständerna utan att trängas med de väldiga folkmassor som kommer framåt kvällen (och som däremot började komma när jag var på väg att bege mig vidare vid 15-tiden).

Bloggens del 1: 10-16 januari 2018

Läs Bloggens del 2: 17-23 januari 2018

Läs Bloggens del 3: 24-30 januari 2018

Som den Kolkata- och Tagorenörd jag är inhandlade jag främst sådan litteratur och ett fynd fann jag nästan direkt i Rabindra Bharati Universitys shop, ett en volym med fotografier från Tagores liv, *A journey through the Lenses*. Sedan till Supernova Publishers med en uppsjö intressanta böcker, och jag fastnade för **Sunil Gangopadhyays** *Ranu & Bhanu. The Poet and his Muse* liksom **Gouri Prasad Ghosh** *Glimpses of Paradise, Selected Poems and Songs by Rabindranath Tagore*, samt av nyfikenhet en nytgåva av tyska forskaren **Holger Kerstens** bok *Jesus lived in India. His unknown life before and after the Crucifixion*, först utgiven 1981. Sedan var min väska full, och alla andra intressanta böcker jag fann hos bland andra Oxford University Press och

oerhört intressanta Delhi-förlaget Primus Books, fick bli till anteckningar att eventuellt beställa hem så småningom från Amazon. Primus har en ambitiös utgivning av ytterst välrenommerade och personligen bekanta indiska och internationella forskares akademiska verk, exempelvis **Raj Sekhar Basu, Anjali Gera Roy, Dietmar Rothermund, Om Prakash, Amiya P Sen, Uwe Skoda, Lipi Ghosh, Margret Frenz, Sanjukta Das Gupta** och **Anasua Basu Ray Chaudhury**.

Från Salt Lake tog jag ånyo taxi men denna gång till Paikpara och Tala Park via Laketown, var sugen på att äta singaras av bästa kvalitet (vet inget annat ställe i Kolkata som har godare sådana läckra piroger än i Paikpara). Och naturligtvis ville jag träffa **Polly, Banjul, Ivy** och **Irene** ännu en gång innan jag far åter till Sverige. Fick vänta till femtiden innan Banjul kunde gå iväg och införskaffa dessa singaras som bara går att köpa färska dels på morgonen och dels just på seneftermiddagen/förkvällen.

Tog tunnelbanan hem från Belgachia och utnyttjade nu min senioritet och fick sittplats i pensionärszonen och hade en trevlig konversation med en äldre man vid min sida hela vägen ner till centrum, där det sedan blev smockfullt av resenärer påstigna vid stationerna Central, Esplanade och Park Street på väg hem efter jobbet. Med följd att det blev ett knuffande utan like för att lyckas tränga sig fram till utgången och stiga av tåget i Kalighat.

Fredag 2 februari – Calcutta University

På morgonen ringde min gode vän **Rajsekhar Basu**, Head of Department för historiska institutionen vid University of Calcutta, belägen i universitetets Alipore-campus. Sist vi sågs var när Rajsekhar var ICCR-professor i Litauens huvudstad Vilnius 2014 och Bubu och jag hälsade på honom och hans familj. [Läs min Vilnius-rapport](#)).

Han har varit i Sverige flera gånger, framför allt till Uppsala som haft ett mångårigt samarbete med Calcutta University (som lustigt eller typiskt nog behållit gamla namnet på staden!), men han har också varit inbjuden av SASNET till Lund för att föreläsa.

Han ringde mig i alla fall för att föreslå att jag kunde vara med på en pågående konferens arrangerad av universitetets *Institute of Foreign Policy Studies* (lett av professor **Shantanu Chakrabarti** - ytterligare en gammal bekant från SASNET-åren sedan ett besök jag gjorde här på universitetet 2012, [läs min kompletta rapport](#)) - i syfte att utveckla ett samarbete kring kursplaner och liknande med University of East Anglia och dess *India Dialogue*-centrum. Delegationen från East Anglia leddes av den välkände forskaren **Daniel Rycroft**, som är specialist på adivasis, Indiens ursprungsbefolkningar, och bestod för övrigt av två *research directors* (byråkrater) samt professor **Balasubrahmanyam Chandrasekhar**, Afrika-forskare från Institute of Commonwealth Studies vid University of London,. *Bild på Rajsekhar Basu och Daniel Rycroft*.

Uber-taxi dit, Uber-taxi hem, så smidigt och smart.

Lördag 3 februari – Dum Dum

Dum Dum är inte bara namnet på en kaotisk befolkningstätt nordlig förstad till Kolkata (dit jag tog mig i förmiddags för att hälsa på **Ritayan Chatterjee** och hans föräldrar) och det förturvarande namnet på Kolkatas flygplats utan också namnet på den första ammunitionsfabriken som den brittiska kolonialregimen lät uppföra i Indien 1846 just här i Dum Dum, en bit från **Lord Robert Clives** - mannen som säkrade brittiska Ostindiska Kompaniets kontroll över Bengalen genom slaget vid Plassey 1757 - sommarvilla (*bild av dagens vanskötta ruin*).

Dumdum är därtill beteckningen för den vidriga ammunition som man började tillverka här som en direkt följd av bittra erfarenheter från det första anglo-afghanska kriget 1839-40 (som briter vann men sedan fick se hela sin armékår massakrerad av sluga afghaner som lagt sig i bakhåll vid briternas återtag ner genom Khyberpasset). Det skapade stor bitterhet i England och upphov till en brittisk uppfattning att afghaner är lömska individer förekommande ännu i sen tid – jag

mötte unga engelsmän på 1970-talet som reste i Afghanistan som bar på den fördomen. Det speciella med dumdumkulor är att de är konstruerade så att de expanderar vid träff och därför åsamkar mer skada än helmantlad ammunition med samma kaliber. Dumdum-kulorna blev så småningom flitigt använda i det påföljande andra anglo-afghanska kriget 1878-80. De vidriga kulorna förbjöds officiellt genom en internationell traktat år 1896.

Näväl, dagens besök hade inga likheter med den brutala historien, utan var ett enbart angenämt och trevligt besök till våra vänner.

Men först hade jag en skön morgon, då jag postade ett inlägg på Facebook från min frukoststund på terrassen med informationen att dagens temperatur i Kolkata beräknas variera mellan 16 och 30 grader, och fick reaktioner hemifrån med bildbevis att det minsann snöat i Lund och det dessutom väntas tvåsiffriga minusgrader i veckan lagom till min hemfärd. Brrr...

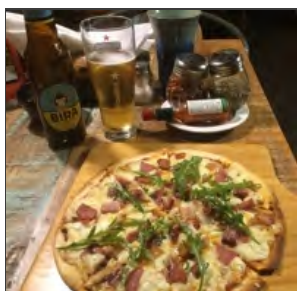
Gav mig av hemifrån vid 11, tog metron hela vägen upp till Dum Dum på 20 minuter, med seniorplats. Väl framme rådde ett organiserat kaos med ett myller av folk på väg i alla riktningar och jag stod naturligtvis på fel ställe och väntade på Ritayan, så det tog ett tag innan vi kom till rätta, men sedan blev det till att tränga in sig i en autoriksha för att fara till Nagerbazar och sedan ännu en längs Jessore Rd road till Dum Dum Cantt. Station. Och inte nog med det, bro över järnvägen och sedan avslutningsvis en cykelriksha in i myllret av tränga gränder, i en stadsdel omöjlig att hitta rätt i utan gps eller guide.

Som vanligt blev det en trevlig eftermiddag med suveränt god mat hos Ritayans föräldrar, och dessutom kom en trevlig kollega till honom, en tjej som jobbar på samma college som han. Huset var dessutom som nytt, man hade nämligen tvingats höja golvet för att undvika översvämningar framöver och då tog man tillfället i akt att också bygga nytt fint kök och badrum. Eftermiddagssolen upplevde vi uppe på taket, innan jag begav mig av hemåt, nu med Uber taxi hela vägen till Lake Market. Tog 1,5 timme i kvällsrusningen, kostnad för odelad Uberbil 401,50 Rs.

Söndag 4 februari – RSS & Street Art Festival & god öl

Myggor, jag har inte nämnt ett ord om dessa förbaskade odjur, men det är inte så konstigt faktiskt för hemma på Sardar Sankar Rd har jag knappt märkt av att det finns mygg, inte ett enda myggbett har jag fått hemma. Men när jag besökte Dum Dum märkte jag skillnad, där ute i förorten var det som vanligt irriterande mycket mygg mitt på dagen men framförallt i solnedgången när jag väntade på taxi. I dag har jag mestadels vilat och tagit det lugnt, läst ut **Ahmed Rashids** bok *Talibanerna* i nyutgåva.

Men så tog jag en promenad på seneftermiddagen och vandrade lite på måfå i kvarteren norr om Rashbehari Avenue, rundade Deshapriya Park, tog mig bort till Gol Park och sedan hemåt igen. Och som man alltid gör här i Kolkata, närhelst man gör en resa eller bara rör på sig upplever man spännande saker. Vid parken eller snarare på gatan utanför, pågick en samling av RSS (*Rashtriya Swayamsevak Sangh* – indiska frivilligkåren), en exercisövning med ett hundratal uniformsklädda män i bruna byxor, svarta huvor och med bambukäppar som attribut. Hinduiska mantras reciterades ömsom med militära kommandon och en slags perverterad hitlerhälsning. Många verkade synnerligen ovana vid disciplinen, uppenbart är det något nytt som nu är på gång. Dessa hindufundamentalister marscherande på Kolkatas gator, skrämmande. Betydligt trevligare när jag i trakten av Hindusthan Park fann en avspärrad gata med inträdesbiljett på 20 rupees för att släppas förbi. Det var så kallad Art Street Festival på Unicorn Street, en festlig marknad med konstutställningar, musikframträdanden och servering av alla möjliga maträtter. Umgängesspråket bland besökarna var engelska, vilket störde mig. Läste en intressant artikel häromdagen om att det för närvarande växer fram en ny klass eller kast av unga storstadsbor ur eliten som helt övergått till att prata engelska i stället för sina egna indiska modersmål. Här var det som en demonstration därav.

Måhända finns det dock en annan enklare förklaring till varför det var som det var, nämligen att denna del av Kolkata är särskilt omtyckt av non-resident indians (NRI), kanske många av besökarna var unga bengaler bosatta i England som nu är på tillfälligt besök i Kolkata som jag själv.

Slutligen var jag supersugen på öl, och jag letade länge och väl för att finna en restaurang som serverar alkohol. Hade hört att **Passang** hittat en sådan vid Deshapriya Park, så jag gick åter därom på hemvägen och nu fann jag *Burnt Garlic* – en restaurang i anslutning till en biograf.

Där beställde jag en jättegod pizza och en flaska *Bira Blonde*, en ny indisk öl som smakar delikat – betydligt godare än Kingfisher.

Måndag 5 februari – Kashmir & INLANSO

Ägnade större delen av dagen åt att skriva inledningen till en artikel om Kashmir som nättidningen SYDASIEN beställt av mig, och som jag känner mig säker nog att kunna skriva efter att ha läst den eminenta antologin *Kashmir: History, Politics, Representation*, sammanställd av amerikanska forskaren **Chित्रलेखा Zutshi**.

På kvällen var jag dock hembjuden till mina Varanasi-vänner **Deepak** och **Miriya** som hyrt en möblerad lägenhet blott 10 minuters promenad från Lake Market på Shyama Prasad Road (SP Road). Likväl knepigt att hitta rätt ity jag fått fel uppgift om gatunummer vilket gjorde att gps:en lurade mig helt vilse, men efter viss förvirring, snabbt marscherande i den 30-gradiga värmen och ett telefonsamtal kom Deepak och hämtade mig utanför Jatin Das Parks metrostation.

Det blev en trevlig kväll god mat, öl – Kingfisher - och intensiva diskussioner om språkinstitutet INLANSO som efter en tuff period nu förefaller ha fått ny vind i seglen så jag kan gå vidare med marknadsföringsarbetet därav. Den tidigare aviserade bengali-språkkursen i Kolkata har just dragits i gång på försök med en student från Aarhus universitet i Danmark på plats, den ambitiösa och väldigt trevliga **Jeevethan Selvachandran** vars föräldrar kommer från Jaffna i den tamilska norra delen av Sri Lanka. Bild på Jeevethan, Lars och Deepak.

Tisdag 6 februari – Frisörbesök

Min internetsajt nordicsouthasianet.eu ligger nere sedan igår, och jag får inga besked från företaget som just tagit över ansvaret för sajten, Loopia, hur fort de kan åtgärda felet. Trist.

Gladare budskap är att jag gjort min sedvanliga avskedsklippning och rakning hos en lokal frisör i Shyambazar, 100 rupees för snygg frisy och lena vålrakade kinder. Passade på i samband med att jag hälsade på **Buku** och **Mishtu** för lunch (som **Munjini** tillagat innan hon gick till jobbet) och leka med dotterdottern. Mishtu följde med till frisören och efteråt korsade vi APC Road och drack den mest ljuvliga mjölkteblandningen serverad nånstans häri stan, i lermuggar något större än de vanliga. Erbjuds sittplats på en pall på trottoaren, och bredvid mig satt en man som ägnade sig åt en väldigt gammal viktig sysselsättning, nämligen att skriva officiella dokument, ansökningar och liknande åt folk som inte själva har möjlighet därtill. Vanligt förekommande utanför domstolarna exempelvis. Han blev mäktigt stolt när jag

Remington av bästa sort. Han pekade mot en databutik i närheten och förklarade att han minsann tänker hålla fast vid sin gamla manuella skrivmaskin, något som illustrerar min tes att i Kolkata finns allting samtidigt sida vid sida, från gammal teknik till allra senaste.

Tog tunnelbana båda vägarna till/från Shyambazar, med som vanligt nu unga medresenärer som omedelbart erbjöd mig seniorplats.

I förmiddags tog jag en långpromenad ner till sjöarna och strosade runt, men var genomsvett när jag kom hem, idag har det säkert varit 32 grader. Så det fick bli en dusch innan färden till Shyambazar. Och på kvällen gick jag tillbaka till Burning Garlic-restaurangen för jag var så sugen på att åter smaka den goda Bira-ölen, 325 rupees för en liten flaska, dyrt för indiska mått mätt men värt pengarna.

Här hemma har jag i princip packat klart för hemfärd på torsdag.

Onsdag 7 februari – Packad och klar

Klockan 3 på eftermiddagen indisk tid (halv 11 på förmiddagen svensk tid) kom äntligen det mail jag väntat på i två dygn, att Loopia analyserat felet och åtgärdat att min webbsajt åter fungerar. Orsaken var att hemsidans ".htaccessfil saknat vissa data", vilket säger mig ingenting... Jag hade kikat och kikat varje timme på mailen, sittande i sovrummet med en fläkt i gång (nu är det riktigt varmt, väl över 30 grader), men när jag gick ut för en promenad och gick till en Barista-bar några kvarter bort och drack en iced coffee, ja då kom mailet.

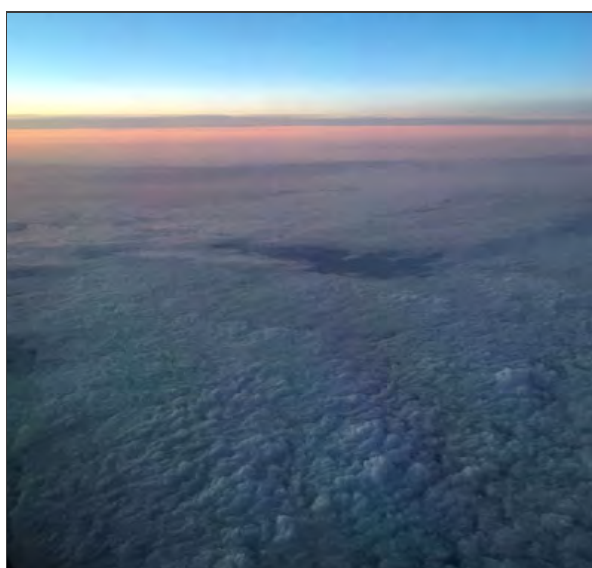
Snabbt hem igen och lade in de senaste tre dagarnas blogg.

Lägenheten är renstädad, köksattiraljerna förpackade i plastpåsar, privatbibliotekets böcker likaså inlagda i tygpåsar, alla filtar, kuddar och övriga ägodelar instoppade i skåp, och min fantastiska HP-färglaserskrivare väl inlindad i en gammal sari. Orsak till allt detta är naturligtvis att man vill slippa det envisa smutslager som ganska snabbt lägger sig över allt som är framme om man inte har tillsluten lägenhet med luftkonditionering (vilket vi inte har), och ytterst framkallat av den dåliga luften.

Min resväska är färdigpackad, packningen kompletterades idag med te, snacks och jordnötter som **Bubu** beställt och som Rana inhandlat åt mig. Imorgon går planet från Kolkata kl 10.00, och från Delhi kl 14.00. Framme på Kastrup 17.30 dansk tid.

Har förresten börjat läsa Sunil Gangopadhays bok *Ranu och Bhanu* som är en intressant skildring av den djupa vänskapen mellan den 57-årige Rabindranath Tagore och den unga flickan **Renu**, sedermera gift med industrimagnaten **Sir Biren Mukherjee**.

Torsdag 8 februari – hemresa till Sverige

Sitter och väntar på avgång på *Netaji Subhas Chandra Bose Airport* i Kolkata, döpt efter den frihetshjälte som bengalerna värderar högre än **Mahatma Gandhi**.

Helmulet och disigt, inte så varmt. Steg upp kvart i sex och åt min sista frukost på terrassen för den här gången. Rana hjälpte mig att finna en taxi som körde med mätare, 305 rupees till flygplatsen, gav 400.

Snart är resan över för den här gången, återgår till pensionärsvardagen fylld med aktivitet i Lund. Nedan en flygbild tagen av mig över Afghanistan.

Miraklet Indien och dess baksida

NYA INDIENBOKEN av EKLUND/LINDBERG

Nordic South Asia Network (NSAN)
Address: 23 A, Sardar Sankar Road,
Kolkata - 700 029, India
Phone: +91 90 51173899
Webmaster: Lars Eklund

Subscribe to NSAN Newsletters by
sending an e-mail to sydasiens@sydasiens.se

**Swedish institutions involved in
South Asia related research 2015**

SUNDARBANS

SHANTINIKETAN

Från: William Radice wr@soas.ac.uk
Ämne: Re: Greetings from Lund
Datum: 13 mars 2018 12:14
Till: Lars Eklund sydasien@sydasien.se

Dear Lars and Bubu,

Very good to hear from you after all these years. I am far from recovered, alas, from my devastating accident in 2013, which caused brain damage. The papers that were in the book that Martin, with such unselfish kindness, edited, *Gitanjali Reborn*, date from before my accident. I now live very quietly in Cambridge, finding solace in my my wife Elizabeth, who helps me in so many ways, and in my grandsons in Cambridge and in my granddaughters in Munich, who are completely bilingual. Helen, mother of the two granddaughters, has totally fluent German and French. She works as Artist Relations Manager for an international harp firm based in France, and is herself a professional harpist. She travels a great deal in connection with her work. Our other daughter, Kathy, is Head of Classics in the (independent) Perse Foundation School, originally a girls' school but is now going co-educational. We are truly proud of our daughters and indeed of our whole family of children and grandchildren.

How is your son? How old is he now? Is Bubu still giving Swedish/Bengali lessons? How is you own work? I do hope you are finding satisfaction in it, since the premature closure of SASNET.

Forgive me for my haziness of memory, which was caused by my accident. The Bengali that I knew is mostly gone now, and my German, through lack of practice, and

a psychological inability to travel. We have a small place in Oxford, as well as a larger place in Cambridge. It's bizarre, isn't it, having two places, one in Oxford and one in Cambridge, and compensates somewhat for my travel-phobia.

We are planning a 'toe-in-the-water' holiday in Jersey in August, together with Helen and her two daughters. I hope that this will encourage me to travel once again to Munich.

I try to fill up week with various activities. I'm leaving in an hour's time for Headway, a charity that deals with people with brain injuries. Chris Markham, a volunteer, is wonderful at encouraging people to *think positively*. I normally come out of his class more positive than I was at the beginning.

With all best wishes and love to Bubu and yourself

William

PS I'm still playing the piano. I have a teacher here in Cambridge.

On 9 March 2018 at 08:41, Lars Eklund <sydasien@sydasien.se> wrote:

Dear William,

We are so happy to know from Martin Kämpchen that you are again available on this e-mail address. I saw that Martin had just published a book with your papers, and I wrote to him.

So, I understand you have recovered from the terrible accident, and I like to send you all best wishes from Bubu and myself. We really are so happy that we were able to meet you first time at our Lund conference in 2004, and more frequently during the Tagore commemoration events in 2011 and 2013. Your piano play along with our son's Viola was great.

I have retired a year ago from Lund University but now run a private Nordic South Asia network newsletter, a follow-up to the old SASNET newsletters that Lund University shamefully closed down in April 2016 (which made me go into retirement a year early).

Our Tagore Choir is still active, and still a majority of the members are Swedes.

I close here, hope to hear from you soon,

Best regards,

Lars & Bubu Eklund

SWEDEN:

Lars Eklund
Nordiskt Sydasiennätverk
[Råbygatan 5 B](#)
[223 61 Lund](#)
046-133568, 0731-508844
sydasien@sydasien.se

INDIA:

23A Sardar Sankar Rd
Kolkata 700 029, India
+91 90 511 73 899
southasia@icloud.com

Från: **Lars Gerdmar** lars.imagonova@gmail.com
Ämne: INDIEN - tips på meningsfull information och resmål
Datum: 25 oktober 2017 16:52
Till: Lars Eklund sydasien@sydasien.se

Hej Lars!

Trevligt att få talas vid när jag var i Florens och jag är alltså så glad över att få låna är lägenhet i Calcutta.

Glädjande att du vill bidra med information om sådant du tror vore av värde för mig när det gäller mitt besök i Indien och studie av framför allt indisk religiös konst både hinduistisk och buddhistisk. Om du vet om hemsidor och artiklar på nätet som jag borde besöka/läsa vore även sådan information av stort värde. Och lika viktigt vore det förstås om du kunde tipsa på platser jag borde besöka för att se detta slags indisk konst och arkitektur: konstnärliga "highlights", viktiga tempel med skulpturer och målningar, heliga platser, kloster - vet inte om sådana finns i Indien annat än hos buddisterna, jag besöker gärna också ett eller flera buddhistiskt kloster - möjliga vallfartsorter, aschram - ja, precis vad du kommer på som du tror vore av värde. Jag är van vid att resa på den etiopiska landsbygden och uppsöker gärna även i Indien platser som inte är så lättillgängliga. Utifrån det du kan föreslå och möjliga tips från *Nordic Centre in India* i New Dehli som nog kommer att hjälpa mig en del, föreslå resmål och förmedla kontakter av olika slag som matchar min studie, ska jag sedan försöka göra en vettig rese- och tidsplanering. Uppgifter om flyg-, tåg- och bussförbindelser samt priser hoppas jag kunna finna på nätet. Men har du själv uppgifter om sådana till några av de plaster du har besökt desto bättre.

Den 15 november är sista dagen för att ansöka om medel i Lunds Missionssällskap som även stöder sådant som har med interreligiös dialog att göra. Och här kommer jag framför allt ansöka om resebidrag.

Du nämnde att du apropå min resa tänkte kontakta en del av dem du känner i Indien och jag är mycket tacksam för tips på personer du tror jag kan ha glädje av att träffa, också inom er egen vänkrets Calcutta. Även den nunna ni tog hand om i Sverige vore fint att få kontakt med. Det vore också, om det inte är för mycket begärt, utmärkt om du kan förmedla kontakt med personer kopplade till det universitet Tagore grundade i Calcutta. Om intresse finns kan jag här tänka mig ha några föreläsningar och ett seminarium utifrån olika aspekter av ikonkonsten.

Låt oss också försöka hitta ett datum då vi i Lund kan träffas och tala om detta efter att jag den 30 november på eftermiddagen återvänt och innan jag ca den 15 december far vidare till Indien.

Detta för nu - i kväll kommer min bror Staffan och min brorson hit på några dagars besök - hoppas allt är bra med dig och Bubu och salute di Roma!

Lars

--

Lars Gerdmar
Ikonmålare
Hemsida: larsgerdmar.se
Blogg: larsgerdmar.com
Hantverksgatan 8 A
227 36 Lund
Tel: 076-185 73 94

SCECH
Project Manager
Web site: conservationinethiopia.org